

Burchardus Wormatiensis, Decretum (abbreviatio).

Burchardus Wormaciensis (0965-1025). Auteur du texte.
Burchardus Wormatiensis, Decretum (abreviatio).. 1051-1081.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

- La réutilisation non commerciale de ces contenus ou dans le cadre d'une publication académique ou scientifique est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source des contenus telle que précisée ci-après : « Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France » ou « Source gallica.bnf.fr / BnF ».

- La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service ou toute autre réutilisation des contenus générant directement des revenus : publication vendue (à l'exception des ouvrages académiques ou scientifiques), une exposition, une production audiovisuelle, un service ou un produit payant, un support à vocation promotionnelle etc.

[CLIQUER ICI POUR ACCÉDER AUX TARIFS ET À LA LICENCE](#)

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

- des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.

- des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter utilisation.commerciale@bnf.fr.

na infelix ē. nulla eū illic excusatione
patiamini retinere. quatenus & hi qui
leuitatis eorū uitio possunt decipi li
berent. & de ipsis habere mercedem.
ne in hac stultitia peant ualeant. *Je. xv.*

Quius ep̄s dixit. & hoc quoque statu
ere debent. ut ex alia ciuitate cū ue
nerit ad aliam ciuitatē. & ambitioni
magis quā deuotioni seruient. uolue
rit in aliena ciuitate multo tēpore
residere. forte enī euenit. ep̄m loci nō
ēē tā instructū neq; tā doctū. si uero
q̄ aduenit. incipiat cōtemnere eū. &
frequent facere sermonē. ut de ho
nestet & infirmet illi p̄sonā. ita. ut
ex hac occasione nō dubitet relinque
re assignatā sibi eccl̄am. & transeat
ad alienā. Definit ergo tēpora. q̄a
& nō recipi ep̄m inhumanū ē. & fidu
tius resideat. p̄nitiosū ē. Hoc ergo ne
fiat. p̄uidendū ē. Memini aut̄ sup̄
ori eccl̄io fr̄s n̄ros cōstituisse. ut si q̄s
laicus in ea in qua cōmorat̄ ciuitate
iii. dominicos dies id̄ p̄tres septima
nas nō celebrasse. cōuentū. cōmunionē
priuaret. Si hęc circa laicos cōstituta
sunt. multo magis ep̄m nec licet nec de
cet. si nulla sit tā grauis necessitas que
detineat. ut amplius a sup̄scripto tē
pore absens sit ab eccl̄a sua. Vniuer
si dixerunt placere sibi. *Je. xii.*

Quius ep̄s dixit. Suggestente fr̄e.
& coep̄o n̄ro olimpio etiā hoc placuit.
ut si aliquis uim p̄pessus ē. & inique
expulsus. p̄ disciplina & catholica cō

fessione. t̄ p̄ defensione. ueritatis. effu
giens picula. innocens. & deuotus ad a
liā uenerit ciuitatē. nō p̄hibeat immo
tari. quādiu aut redire possit. aut
iniuria ei remediū acceperit. Quia
durū ē eū q̄ p̄secutionē patit̄ nō recipi.
etiā & larga beniuolentia & humanitas
ei est exhibenda. Om̄s synodus dixit.
vniuersa que cōstituta sunt. catholica
eccl̄a in uniuerso orbe diffusa custodiā.
Et subscripsit qui cōuenerant. *Je. xiii.*

Sunt in q̄b̄dā locis scotti & alii er
rones. q̄ se dicunt ep̄os ēē. & multos ne
glegentes absq; licentia dominorū suorū.
siue magistrorū. p̄bros. & diaconos ordi
nent. Quorū ordinationē. quia plerūq;
in simoniaca incidit heresim. & multis
errorib; subiacet. modis om̄ib; irritam
fieri debere. om̄iuno cōsensu decreuim̄.

Ioum̄ excellentissimū uir filius n̄r. ex
pilliricū scriptis suis nobis indicasse.
dimoscat. ad se sacris apicib; destinatis
iussū fuisse. ep̄os quos ep̄p̄s locis hosti
litatis furor expulerat. ad eos ep̄os
q̄ nunc quoque in locis p̄p̄is degunt. p̄
sustentationē. ac stipendius p̄sentis uite
ēē iungendos. Et licet ad hoc fr̄nitatē
uām iussio p̄ncipalis amoneat. habe
mus tam̄ maius horū mandatū p̄t̄ni
principis. quo adhęc terribilius pagen
da cōpellimur. ut nō dico fr̄s & coep̄os
n̄ros. sed ipsos etiā quos nobis cōtrarios
patim̄. cū opportunitas postulat. in cō
rendis subsidis necessitatū carnaliū
diligamus. Oportet ergo uos ad hanc

re. & celesti p̄mit̄ p̄ncipi obediētes ex
istere. & impialib; etiā iussionib; cōsen
tire. quatenus fr̄s coep̄os n̄ros. q̄s & cap
tiuitatis. & aduersarū necessitatū angu
stie cōprimunt. debeat cōsolandos con
ueniendosq; uobiscū in eccl̄asticis sus
tentationib; libent̄ suscipere. nō q̄dem
ut p̄cōmunionē. ep̄iscopalis throni
dignitatē. s̄ ut ab eccl̄a iuxta possibi
litatē. sufficientia debeant alimenta p̄ci
pere. Sic enī. & p̄ximū indō. & d̄m in
p̄ximo diligere cōp̄bamur. Nullam
quippe. eis nos iniuriis eccl̄is auctori
tatē. tribuim̄. s̄ tam̄ eos uir̄is solatis
cōtineri. sūmopere hortamur. *Je. xvi.*

Statum̄ scdm̄ canonicā cante
lam. om̄s undecūq; sup̄ uenientē sig
notos ep̄os t̄ p̄bros. ante p̄bationē
synodale. in eccl̄asticū ministeriū
non admittere. *Je. xvii.*

Pastoralis officii cura nos amonē.
destitutis eccl̄is p̄pos cōstituere sacer
dotes. q̄ gregē d̄ni cū pastoralī debe
ant sollicitudine gubernare. Prop
terea te iohannē ab hostib; captiua
te l̄stianę ciuitatis ep̄m. in squallaci
na eccl̄a cardinalē necesse duxim̄
cōstituere sacerdotē. ut & suscepta
semel animatū curā uirtutū future
retributionis impleas. & licet atua.
hoste imminente. de pulsus sis aliā
que pastore n̄acat debeas eccl̄am qu
bernare. ita tam̄. ut si ciuitatē illā
ab hostib; libera effici. & d̄no p̄regen
te ad p̄orē statū cōtigerit. reuocari

in eam in qua & prius ordinatus es
eccl̄am reuertaris. Sin aut̄ p̄dicta ciui
tas. continua captiuitatis calamitate.
p̄mitur. in hac in qua & a nobis in cardi
natus es debeas eccl̄a p̄manere. *Je. xviii.*

Om̄s principes terre. & cunctos ho
mines ep̄is obedire. & capita sua submit
tere. eorūq; adiutores existere. p̄cipie
bat. ut om̄s partē fideles. & cooperator
res legis d̄i monstrarent. ne de eis dici
tur. confundent̄ & erubescunt om̄s q̄
pugnant aduersū te. & erunt quasi
nō sint. & p̄bunt uiri q̄ cōtradiciunt t̄.
Queres eos. & nō inuenies uiros rebelles
tuos. erunt q̄si nō sint. & ueluti cōsumptio
hominis bellantis aduersū te. Om̄s
ergo q̄ eis cōtraeunt. ita dāpnatos & in
fames usq; ad satisfactionē. monstrabat.
& nisi cōuerterent̄. alim̄ib; eccl̄e. alie
nos ēē p̄cipiebat. *Je. xxi.*

Scām ergo eccl̄am immaculatam
om̄s seruare. debere euangelizabat.
cuius clauēs ep̄os ēē dicebat. Ipsi enī
habent potestatem claudere celū. & ape
rire portas eius. q̄a clauēs celi facti sunt.
Amouere aut̄ eos neminē debere doce
bat. q̄a oculi d̄ni sunt. & q̄ eos tangit.
tangit pupillā oculi eius. Et quanta
penā sit dignū q̄ eos scandalizat. ipsū
d̄m docuisse dicebat. ubi ait. Qui
scandalizauerit unū de pusillis istis
qui in me credit. expedit ei ut suspendat̄
mola asinaria in collo eius. & demergat̄
in p̄fundū maris. *Je. xx.*

Ad glorificandū se & diuina mandata

seminanda & euangelizanda epōs
dñs elegit. & n̄ ut phibeant aut p̄tur
beni aiebat. Quom̄ q̄ eos ledit. eū le-
dit cui legatione fungunt. Predica-
re eos assidue: & mandata dñi sine in-
termissione annuntiare rogabat.
Opera eorū bona corā hominib⁹ mon-
strare. & cōscientiā bonā corā dō ha-
bere insinuabat. I c. xxv.

Epōs ergo uicē ap̄loꝝ gerere. do-
minū docuisse dicebat. & reliquorū
discipulorū uicē tenere p̄bros debe-
re insinuabat. & si quis aliquē ex
his scandalizaret. grauissimā sibi pe-
nā inferri debere p̄dicabat. Cunc-
tos se in uicē diligere & adiuuare de-
bere. & neminē ab adiutorio fr̄isse
subtrahere instruebat. I c. xxv.

Vt nullus ep̄s aliu ep̄m cōculcet.
eūq; calumniare & iniuriari p̄sunt. I c. xxv.

Quā si fecerit. gradus sui piculo subia-
cet. I c. xxv.

Qui aut ex uro collegio Itebit.
fuerit. & ab auxilio uro se subtraxe-
rit. magis scismaticus quā sacerdos
ēē p̄babit. Ecce inquit p̄pheta. quā
bonū & quā iocundū habitare fr̄s
in unū. Illi uero n̄ in unū habitant.
q̄ a fr̄um se solatio subtrahunt. &
q̄ deterius ē fr̄ib⁹ insidias p̄parant.
aut laqueos ponunt. Ite post pau-
ca. Nos ergo q̄ discipuli dñi & dei &
ēē cupimus portare cruce dñi. & cō-
pati fr̄ib⁹ debem⁹. & n̄ q̄scūq; es insi-
dias aut foueas p̄parare. quia tali
fouidīne t̄ mercedem.
onem meretur. qui fr̄ib⁹ fouea parat.

Nolite errare fr̄s. q̄a dñs n̄ tridetur.
Hui⁹ reigra uobis dñs cōmisit eccliam
suā. ut pomib⁹ laboretis. & cunctis op-
pressis. opem ferre n̄ neglegatis. Vnde
& dñs p̄pheta loq̄tur dicens. Hec di-
cit dñs. Iudicate mane iudiciū. & eru-
ite. ut oppressos de manu calūnian-
tis. ne forte egrediat⁹ quasi ignis in
dignatio mea & succendat⁹. & n̄ sit
q̄ extinguat. Vos ergo q̄ in summo spe-
culo ad dñm cōstituti estis. attendere
eos & opprimere oportet. q̄ in fr̄s se-
ditiones. & scandala excitant. ne si-
mul cū eis pereatis. I c. xxv.

Si uero q̄ absit discordes fue-
ritis. & canino dente uos derodere
ceperitis. n̄ solū eos n̄ supabitis. sed
& uobis ipsi nocebitis. atq; ab eis sup-
abimini & nocenter forte p̄bitis.

Sicut om̄s q̄ diligit fr̄em suum
ex dō ē. ita om̄s q̄ odit p̄ximū ex dia-
bolo ē. Dilectione enī sola discerni-
tur quis ex quo genit⁹ ad p̄betur. di-
cente iohanne. In hoc manifesti sunt
filii dī. & filii diaboli. Om̄s q̄ n̄ facit
iusticiā n̄ ē. ex dō. n̄ diligit fr̄em suū.
Qm̄ hec ē adnuntiatio quā ab in-
icio audistis. ut diligam⁹ alterutrū.
Et post paululū. Om̄s q̄ odit fr̄m
suū homicida ē. & scitis qm̄ om̄is
homicida n̄ habet uitā eternā inse-
manente. Ecce homicida ēē p̄ba-
bilit declarat. q̄ a fr̄ina societate
diuidit. Nam & si manus n̄ moue-
at ad occidendū. p̄ eo tam q̄a in mi-

nis ē ad nocendū. iam ad homicida
tenetur. Vult ille. & iste iā inter-
fector cūmicit. Cū igit⁹ his p̄ceptis.
beatus ap̄l⁹ paulus cōsona p̄dicatione
cōcordet dicens. n̄ occidat sol sup̄ meum
diū uiam. & nolite locū dare diabo-
lo. relate sunt nobis quorundā sacer-
dotū p̄sonę. intantā obstinationis
effēbuisse. discordiā. ut n̄ solū illos
ab ira occasus solis n̄ reuocet. sed ne-
annosa quidē transactio tēporū. ad
bonū caritatis reclinet. Quippe in
quorū cordib⁹ id ē sol iustitię. x̄pc
occubuit. ut ad lumen caritatis redi-
re. uix possint. Horū igit⁹ & similiū
discordantiū fr̄atrū oblationes. iuxta
antiqui canonis definitionē. nullo
modo recipienda ēē. censemus. P̄so-
nis tam discordantiū id speciali de-
finitione. p̄cipimus. ut ante quam
eos reconciliatio uera innectat. nullū
eorū accedere ad altare dñi audeat.
t̄ grām cōmunionis scē p̄cipiat. sed
geminato tēpore p̄penitentia con-
pensabunt. quo discordię seruiet.
Q̄a si unus eorū alio cōtemnente. ad sacra-
factionē caritatis cucurrerit. ex eo
tēpore. iam pacificus intra eccliam re-
cipiet. ex quo ad cōcordiā festinasse
cūmicit. sententia tam sup̄iori ser-
uata. ut tēpus q̄d in ira expendit.
geminatū in penitentię satisfactio-
ne persoluat. I c. xxv.

Si quis erga ep̄m t̄ actores ecclē
qualib⁹ querelā habere iusta cre-

derit. n̄ p̄s p̄mates. aut alios adeat
iudices. quā ipsos aquib⁹ se lesū est
mat ē ueniat familiarit. n̄ semel.
sed sepius. ut ab eis aut suā iusti-
ciā accipiat. aut excusationē. Si
aut secus egerit. ab ipsis. & ab aliis
cōmunionē p̄uet. tāquā ap̄loꝝ ali-
orumq; patrū cōemptor. I c. xxv.

Epōs aut a solo dño iudicandos
aut remouendos. & n̄ ab aliis ēē di-
cebat. q̄a sui sunt n̄ alterius. Et q̄s
ē q̄ alteri iudicet seruū. Nā si ista
n̄ patiunt⁹ homines. nec dī deoꝝ. &
dñs dominantiū hec ullaten⁹ patit.
Vnde & p̄pheta sibi testis ēē dicebat.
p̄ quos dñs loquit⁹ dicens. Ecce excoꝝi-
te. s̄ n̄ quasi argentū elegite. meam
no paupertatis. p̄ me. p̄t me. faciā.
ut n̄ blasphemet. & q̄tam meā alteri n̄

Nimis timenda ē fr̄s hec. Tdabo. I c. xxv.
sententia. & p̄uidendū uobis. ne offen-
datis eos q̄ tantā ad dñm habent potesta-
te. Et ideo potis obaudiendi. diligen-
di. & sum̄ opere sunt uenerandi. & n̄
detrahendi. & lacerandi. aut eiciendi.
s̄ portandi. & amandi. ipso dicente.
dño. Qui uos audit. me audit. & qui
uos spernit. me spernit. Ideo hec uo-
bis & om̄ib⁹ fidelib⁹ scribim⁹ fr̄s. ut ab
his uos caueatis. & posteris ur̄is n̄ ma-
lū. s̄ bonū exemplū relinquatis. qm̄
iniuria ep̄orū ad x̄pm p̄tinet. cuius
uicē funguntur. I c. xxv.

Calixtus ep̄s ecclē catholice urbis
romę. benedicto fr̄i & co ep̄o salutē

in xpo. Criminationes uero contra doc-
tore. nemo suscipiat. q̄a n̄ oportet
filios patres reprehendere. nec seruos
dominos lacerare. filii ergo sunt doc-
tor. om̄s quos instruunt. & sic filii
patres carnales. sic & hi patres de-
bent diligere sp̄uales. Non enim bene-
uiuiunt. q̄ n̄ recte credunt. aut patres
reprehendunt. & detrahunt suis. Doc-
tores ergo q̄ & patres uocant. magis
portandi. quā reprehendendi sunt. ni
si in recta fide errauerint. Nullus ergo
doctor p̄scripta accusetur. nec nisi fi-
deli & legitimo. q̄ etiā in reprehensibili-
uitā ac cōuersationē ducat. accusa-
tori respondet. Quia indignū ē. ut
doctor stulto & indocto atq; repre-
hensibilit̄ uiuenti respondeat iuxta
stultitiā suā. dicente scriptura. Non
respondeas stulto. iuxta stulticiā suā.
Non bene uiuit. q̄ n̄ recte credit. Ni-
hil mali uult. q̄ fidelis ē. Siquis fide-
lis ē. uideat ne falsa loquat̄. aut em
quā infidias ponat. Fidelis homo. sēp
fidelit̄ agit. & infidelis. callide in-
diat̄. atq; fideles & pie ac iuste uiuen-
tes p̄dere nitit̄. quia similis similem
sibi querit. Infidelis uero homo. mor-
tuus ē. in corpore uiuente. & cont̄.
sermone fidelis hominis. uitā custo-
diunt. auditor. Doctore. enī catho-
licū & p̄cipue dñi sacerdote. sicut
nullo errore implicari. ita nulla
oportet machinatione aut cupidi-
tate molari. dicente scriptura scā.

Post cūpiscientias tuas n̄ eas. q̄ auo-
luntate tua auerteris. Te xxx.

Doctor aut̄ & pastor eccl̄e. si a-
de exorbitauerit. erit a fidelib; cor-
rigendus. Sed p̄p̄b; morib; magis
ē tolerandus. quā distringendus.
quia rectores eccl̄e. ad dñm sunt iudi-
candi. sic ait p̄pheta. Dñs stetit in fina-
loga deoy. in medio aut̄ dñs discernit.
Vnde oportet unūquēq; fidelē. si ui-
derit aut cognouerit plebes suas ad-
uersus pastore. suū tumescere. aut
clerū detractionib; uacare. hoc uitū
p̄uiri exstirpare. prudentiq; cor-
rigere. sateat. nec eis in quib; cūq;
negotis misceri. si incorrigibiles ap-
paruerint. ante quā suo reconciliē
doctore p̄sumat. quō tā sacerdotes.
quā reliqui fideles om̄s. sumā debent
habere. curā de his q̄ pereunt. quati-
nus eoy. redargutione. aut corrigan-
tur a peccatis. aut si incorrigibiles
apparuerint. ab eccl̄a separentur.
Xudium enī quosdā a uobis in sa-
matos & dilaceratos ep̄os. ac iuratis
p̄p̄is pulsos. q̄ alibi ep̄i cōstituti n̄ pos-
sunt nisi in ciuitatib; n̄ minimis. &
alios in eis ipsis uiuentib; cōstitutos.
Ideo hęc uobis scribim̄. ut sciatis
hoc fieri n̄ licere. s; p̄p̄os reuocari.
& integerrime restitui debere.
Illos uero q̄ ad adulterinā fedtate
suas sponsas. quas & uxores eoy. p̄-
fixo tenore. ēē intellegim̄ tenet.
eici ut adulteros. atq; infames fieri.

eosq; ab eccl̄asticis honorib; arceri ui-
bemus. Si aut̄ aduersus eos aliquā que-
relā habuerint. his pactis. inquirendū
erit & auctoritate huius scē sedis termi-
nandum. Te xxxii.

Nullus enī ep̄s qui suis ē reb; expoli-
atus. aut a sede p̄pria ui aut terrore
pulsus. antequā om̄a sibi ablata legibus
restituatur. & ipse pacifice annū & plus
suis fruatur honorib; sedis q; proprię sit
regularit̄ restituit̄. ^{uota} canonica institutio-
nē accusari. uocari. iudicari. aut damna-
ri potest.

Nullus enī ep̄us dū suis fuerit reb; ex-
poliatus. aut a sede p̄pria qualib; occa-
sione pulsus debet accusari. aut a quoquā
ei potest crim̄ obici. prius quā integerrime
restituatur. & om̄a quecumq; ei ablata
quocumq; sit ingenio. legib; redintegrant̄.
& ipse p̄p̄is sedis & p̄p̄ino statui regula-
rit̄ reddat̄. ita. ut om̄s possessiones &
cuncta sibi iniuste subrita. atq; fructus
om̄s. ante cēptā accusationē. p̄matis
& synodus ep̄o de q̄ agit. fundit̄ resti-
tuant. quia hoc n̄ solū eccl̄asticę. sed
etiā sēli leges fieri phibent. neq; aliquis
eoy. aut eccl̄arū auctoy & defensor. ad
aliquos p̄us accusari debet. quā ipse ca-
ritatiue. bis. aut ter. ab eis qui se. lesos
estimant. & eos paliquib; errantib; corri-
pere. cupiunt cūueniat. ut ab eis aut
familiarē emendationē. aut iustap̄ci-
piat excusationē. Qd̄ q̄ p̄supserit. lim-
nib; arceat eccl̄e. usq; ad edignā satis-
factionem. Te xxxiii.

22
Ut om̄s ep̄i q̄ in quib; grauiorib;
pulsant̄ & criminant̄ causis. quotiens
necesse fuerit. libere apticā appellet
sedē. atq; ad eā quasi ad matrē cūgi-
ant. ut ab ea sicut semp fuit pie. fidei
ant̄. defendant̄. & liberent̄. Cuius dis-
positioni. om̄s maiores eccl̄asticas cau-
sas. & ep̄oy iudicia. antiqua aptoy eoyq;
successoy. atq; canonū auctoritas re-
seruatur. quō culpant̄ ep̄i. quia alit̄
erga fr̄s egerint. quā eidē sedis pape
fieri placuerit. Placuit ut accusatus
& iudicatus a p̄uincialib; in aliqua
causa ep̄i. licent̄ appellet & adest aposto-
lice sedis pontifice. q̄ aut p̄se. aut p̄u-
carios suos. ei retractari negotiū. pec-
ret. Et dū iterato iudicio pontifex cau-
sam suā agit. nullus alius in ei loco sub-
rogetur. ponat̄. aut ordinet̄ ep̄s. Quom-
quā quā cōp̄uincialib; ep̄is. accusati
causam pontificis scrutari liceat. n̄
tām de finiri in cōsulito romano pon-
tifice. p̄missū ē. cū beato petro apto.
n̄ ab alio quā ab ipso dictū sit dñō.
quecūq; ligaueris sup̄ terrā. erunt liga-
ta & in celis. & quecūq; solueris sup̄ ter-
rā. erit soluta & in celis. Siquis puttauerit
se. app̄io metropolitano grauari. apud
p̄matē. dioceseos. aut penes apticē. uni-
uersalis eccl̄e. papā iudicet̄. Accusato-
res. & accusationes. quas leges sēli n̄ as-
ciscunt. & nos unanimē submouem̄.
nec fiat indistincta p̄batione. impi-
etas. cū recta sit iudici in electione
sententia. Si quis erga ep̄m & acto

res ecclesie se p[ro]p[ri]u[m] crediderit habere. **I**cxxx
negotiu[m] n[on] p[ro]p[ri]u[m] adeat iudices: quam
ad eos recurrat caritatis studio ut
familiari colloquio cōmoniti easa
nare debeant. que in querimonia
deducunt. Q[uod] si alit[er] egerit. cōmunis
one p[ro]uet. Nemo pontificu[m] deinceps
aliquē ep[iscopu]m suis expoliatu[m] reb[us] aut
a sede pulsū. ex cōmunicare aut iu
dicare p[re]sumat. quia n[on] ē p[ri]uilegiu[m].
q[uod] spoliari possit iam nudatus. Pari
tenore decernim[us]. n[on] credi accusatori.
qui absente aduersario causā sug
gesserit ante utriusq[ue] partis discussi
one: nec accusatores t[est]es suscipi.
q[ui] n[on] sunt idonei. Placuit si accusatus
t[est]is dāpnat[us] ep[iscopu]s appellauerit romanu[m]
pontificē. id statuendū q[uod] ipse iuste
censuerit. Et om[n]es q[ui] aduersus patres
armant[ur]. infames ēē censemus. neq[ue] eos
q[ui] cū inimicis morant[ur]. ad accusationē
t[est]is ad testimoniu[m] recipiendos. Placuit
ut semp[er] in accusatione clericor[um] pri
mo p[er]sona. fides. uita. & cōuersatio blas
phemantiu[m] p[er]scrutetur. Nā fides. om[n]is
actus hominis p[re]cedere debet. quia
dubius infide. infidelis ē. Nec eis om
nino ēē credendū. q[ui] ueritatis fide
ignorant. nec recte cōuersationis ui
tā ducunt. quō tales facile & indis
ferent[er] lacerant. & criminant[ur] recte
& pie uiuentes. Ideo suspicio eor[um]
discutienda ē p[ri]mo. & corrigenda.
Neq[ue] accusatorib[us] susceptis. t[est]is de minimi
cor[um] domib[us] p[re]suntib[us] credendū.

Si quis ep[iscopu]s a q[u]ā impet[ur]at ille ali
qua questione retulerit. p[er]p[et]u[us] iudi
ces causa finiat[ur]. siue quos eis p[ri]mates
dederint. siue quos ipsi uicinos ex con
sensu elegerint. **I**cxxxv.

Iudices aut[em] ep[iscopos] quos cōmunis con
sensus elegerit. n[on] liceat quēquā p[ro]uo
care. & quis quis p[ro]bat[us] fuerit p[ro]con
tumacia nolle obtemperare iudicib[us].
cū hoc p[ri]m[us] sedis ep[iscopu]s fuerit p[ro]batum.
det litteras. ut nullus ei cōmunicet
ep[iscopos] donec obtemperet. **I**cxxxvi.

Peregrina uero iudicia salua in
om[n]ib[us] ap[osto]lica auctoritate. generali
sanctione p[ro]hibemus. Quia indignū
ē. ut ab exteris iudicib[us]. q[ui] p[ro]uinciales
& ase[cle] electos debet habere iudices.
nisi fuerit appellatū. Unde oportet
si aliquis ep[iscopos] sup[er] certis accusetur
criminib[us]. ut ab om[n]ib[us] audiat qui sunt
in p[ro]uincia ep[iscopos]. Quia n[on] oportet accu
satū alibi quā in foro suo audiri. **I**cxxxvii.

Si quis u[ero] ep[iscopu]s iudice suspectu[m] habuerit
& uiderit se ingratu[m]. libere sedem
ap[osto]lica appellat. Appellante aut[em] n[on] ha
beat afflictio ulla aut detentio inui
riose custodia. sed liceat appellatori
cū tantu[m] causā appellationis remedio
subleuare. Licet aut[em] in causis crimi
nalibus appellare. nec appellandi uox
deneget[ur] ei. quē in suppliciu[m] sententia
destinat. **I**cxxxviii.

Felix ep[iscopu]s dixit. Suggesto scdm statuta
ueteru[m] eccl[esi]ar[um] ut si q[ui]s ep[iscopu]s q[uod] n[on] optat
in reatu aliq[ui]d mererit. & fuerit ei

numa necessitas non posse plurimos con
gregare. ne in crimine remaneat. **I**cxxxix.
& p[ro]b[us] a. vi. ep[iscopu]s cū suo ep[iscopu]o audiat. &
diaconus a tribus. **I**cxl.

Si quis ep[iscopu]s de certis criminib[us] diuicia
tur. & cōtingat de eo cōp[ro]uinciales ep[iscopos] d[is]
sidere. cū iudicat[ur] ab aliis innocens credit[ur].
reus ab aliis estimatur. p[ro]p[ter] huius ambi
guitatis dissolutionē s[an]c[t]e synodo placuit
ut metropolit[an] ep[iscopu]s. & cōp[ro]uinciales
iudices alios euocet. qui cōt[ra]uersiam
tollant. & ut p[ro]cos simul & cōp[ro]
uinciales ep[iscopos] q[uod] iustu[m] in
erit. approbet. **I**c xli.

In consensu & subscriptione om[n]iu[m] cōstitutū
ē. ut nullus laicus ep[iscopu]s t[est]is alius positus in
ordib[us] crim[is] aliq[ui]d possit inferre. Et ut
p[ro]b[us] n[on] aduers[us] ep[iscopu]m. n[on] diacon[us] aduers[us]
p[ro]b[um]. n[on] subdiacon[us] aduers[us] diaconu[m]. non
achol[us] aduers[us] subdiaconu[m]. n[on] exorcista
aduers[us] acholitu[m]. n[on] lector aduers[us] exorci
sta[m]. n[on] hostiarius aduers[us] lectore[m] d[is]
accusationē aliqua[m]. Et n[on] damnet[ur] p[re]s[ent]
nisi in lxx. duob[us] idoneis testib[us]. **I**c xlii.

Accusatores aut[em] & testes ēē n[on] possit
qui in p[ri]mo facit inuicem. ne irati nocere
cupiant. ne lesi ulcisci se uelint. In offen
sis q[ui] accusator & testis affect[us] querendus
est. & n[on] suspectus. **I**c xliii.

Accusatoru[m] ep[iscopos] iudices ēē decernim[us] ep[iscopos]
sapientes recte & iuste uolentes. **I**c xliiii.

Patriarcha u[ero] t[est]is p[ri]mates accusatum
discutientes ep[iscopu]m. n[on] ante sententiā p[re]fe
rant sententiā quā ap[osto]lica fuit auctori
tate aut reu[er]se se ipse cōfiteat[ur]. aut p[er] inno

centes & regularit[er] examinatos cūncat[ur]
testes qui minores si sint numero. quā illi
discipuli fuerit. quos d[omi]n[us] ad adiuturum
ap[osto]loy eligere p[re]cepit. **I**c xliiii.

Nullus u[ero] ciuitatib[us] in quib[us] oli apud eth
nicos primi flamines eor[um] atq[ue] p[ri]mi legis
doctores erant. ep[iscopos] p[ri]mates poni t[est]is patri
archis. qui reliquor[um] ep[iscopos] iudicia & maio
ra quoties necesse fore negotia infide
agitarant. & scdm d[omi]ni uoluntatem
sicut sc[ilicet] cōstituerit ap[osto]li. ita ut ne quis
iuste periclitaret[ur]. definirent. **I**c xlv.

Vocatio eni[m] ad synodu[m] iuxta decreta
patru[m] canonica eius q[ui] impet[ur]at. rationabi
lib[us] scriptis p[ro]p[ri]u[m] fieri debet. & gruum.
atq[ue] canonicu[m]. Quia n[on] canonicē uocatus
fuerit suo t[em]p[or]e. & canonica ordinatione.
licet uenerit ad cūuentu[m] in q[ui]cunq[ue] neces
sitate. n[on] sponte uoluerit nullaten[us] suis
respondebit infidatorib[us]. q[ui]m nec sc[ilicet]
leger[et] hoc p[er]mittunt fieri. quantomagis
diuine. **I**c xlv.

Primates quoq[ue] accusatū discuten
tes ep[iscopu]m. n[on] ante sententiā p[re]ferant dā
nationis. quā ap[osto]lica fuit auctoritate aut
reu[er]se se ipse cōfiteat[ur]. aut p[er] innocentes &
canonice examinatos regularit[er] testes
cūncat[ur]. Alit[er] censemus irritā ēē & inui
dā ep[iscopos] dānationē & ideo a synodo
retractandā ita ut opp[ro]p[ri]is ab om[n]ib[us].
in cunctis subueniatur causis. **I**c xlv.

Concilii u[ero] catholicor[um] ep[iscopos] a[m]oneri
p[re]cipite. ut p[ri]mate n[on] ex ordine loci post
positis utq[ue] meritis faciat. q[ui]m apud d[omi]nu[m]
n[on] gradus elegantior sed utq[ue] melioris

actio cōpbat. Ipse uero pmas. n. passim
sicut moris ē puillas. sed in una iuxta
eoz electione ciuitate residat. *Te. xlviij.*

Beati etia apli in se statuerunt.
ut epi singularū scirent gentiū.
quis int eos pmas eet. quaten a deū
potior eoz sollicitudo pmeret.
Nā & int beatos aplos. quedā fuit
discretio. Et licet omes eent apli.
petro tam ad nō ē ccessū. & ip
si int se. idipsum uoluer. ut reli
quis omib. pēet aplis cephas. idē
ut petrus pncipatū teneret apol
tolatus. Qui & eandē formā suis
successorib. & reliquis epis tenen
dā tradiderunt. Et nō solū hoc in
nouo testamto ē cstitutū. s. etia
in ueteri fuit. Vnde scriptū ē. Mo
yses & aaron in sacerdotib. ei. idē
pmi int eos fuer. Et quāuis ita sit
ordinatū. nemo tam qd suū ē que
rat. s. qd alterius. Vnde ait beatus
apls paulus. vnusquisq. placeat
pximo suo in bonū ad edificationē.
Et sic ipse saluator suis ait discipulis.
qui maior ē urm. erit minister ur.

Te. xlviij.
Aurelius eps dixit. Quisquis
epoz accusat. ad pmatē puincie.
ipsius causā deferat accusator.
nec a cōmunionē suspendat. cui cri
men intendit. nisi si ad causā suā
dicendā electoz iudiciū die sta
tuta litteris euocat. & minime
occurrerit. hoc ē infra spaciū
m̄sis ex ea die. qua eū litteras

accepisse cōfiterit. Qd si aliquas
ueras necessitatis causas pbauerit.
quib. eū occurrere n. potuisse. ma
nifestū sit. cause. sue. dicende. int
alterū m̄sem integritā habeat. facul
tatē. Verū post m̄sem scdm n. cōmu
nicet. donec examine. Si autē ad
cēliū uniuersale. infra anni spaciū
occurrere noluerit. ut uel ibi causa
ei terminet. ipse in se dāpnationis
sententiā dixisse iudicet. Tēpore.
sane. q. n. cōmunicat. nec in sua
et clesia t. parochia com
municet. accusator autē ei.
sinūquā dieb. cause. dicende. defue
rit. a cōmunionē n. remoueat. Si ū
aliqūdo defuerit subtrahens se. re
stituto in cōmunionē. epō. ipse re
moueat a cōmunionē. accusator. ita
tam. ut nec ipsi adimat. facultas cau
se. pagende. si se. addit. occurrere
n. noluisse. sed n. potuisse. pbauerit.

Illud ū placuit. ut cū agere ceperit
in epoz iudicio. si fuerit accusato
ris psona culpabilis. ad arguendū
n. admittat. nisi p. p. as. causas n. tam
ereticas asserere uoluerit. *Te. l.*
Bonifacius eps. Petroclo. Re
migio. Maximo. Hilario. Senero.
Valerio. Iuliano. Castorio. Leontio.
Constantino. Iohanni. Montano.
Marino. & ceteris epis. p. gallias. &
p. vii. puincias cōstitutis. Valentini
nos clerici ciuitatis adierunt. p. po
nentes libellū & crimina. que

maximū. tota. puincia asserit cōmū sisse.
Delegata totiens cognitione. illū con
stituta semp sub fugisse. iudicia. nec
cōfusi cōscientia festinasse. ut si eēt in
nocens examinatis omib. purgaretur.
que. totiens decreta ex n. rariū quoq.
cartarū in str. uctione cognouimus.
Qui cōtrario. pbauit de se. illa que
dicta sunt quia adea cōfutanda cū eent
innumera. adecessorib. meis. puincialis
ē. delegata cognitio. Conuentus etia
d. uttasse. & ad eē minime uoluisse.
& nullus dubitat. qd ita iudiciū nocēs
sub fugit. quēadmodū. ut absolut. q. ē
innocens querit. Sed astuta cauillatio
eoz. qui uersutis agendū credit eē cōfusi.
nunquā innocētiē nom. accipiat. Confi
tet. cū de omib. quisq. se sub fugere
iudiciū dilationib. putat. ueniat. tam
aliquando ille q. t. phibet. in mediū.
Nec pdest illi totiens latuisse. totiens
sub fugisse. quē sui actus & cōmissa q. cūq.
fugerit. ea que obiciunt illi si uera s. cri
mina psequit. Debuerat quidē iā nē
dignā. p. eius accusatis in nro iudicio
actibus. q. cognitionē & decretū iudiciū
sepe declinando credit illudendū da
re sententiā. At ne aliqd p. eo q. forsi
tan iudicet. & sibi q. absens ē. licet sit
quesitus a nob. referatū eē dicere.
malum. int. capedine. rep. data dif
ferri. cū hoc a. eius accusatores asse
rerent. De cuius intentionib. & morib.
sit secretū maximū. tantomagis dā
nanda. cōmū. quanto tardius se

cōstituto iudicio p. sentat. Quē mani
dieoz inuolutū caligine arguunt. t. pi
q. secta olī. Itā cū n. possit abluere.
animū sordida imphatione. obiecta q.
ei gesta synodalia pferentes. & cōmissis
inuolutū undiq. flagris. nullū cū san
tatib. habuisse respectū. quē furore suo
& insana temeritate ad seculariū q. iudi
ciū. tribunali subditū. quēstionē. qd in
uili q. p. sona turpissimū ē. obicerent.
Fuenisse cū ad homicidiū dāna asseri.
gestis. platis in mediū. Et hē. talē post
tanta talia q. cōmissa. episcopat. adhuc
sibi nom. in suis latibulis uindicare in
p. p. ciuitatis infamia. nimis dolori
bus cōquerunt. & scdm nom. uendicando
sibi uelle polluere. Idō q. fit km. q. a
audiendus hic p. sentare se uoluit. ne
euctus forsitā ab accusantib. scis de
fendere possit. digna tantē. aliquan
do p. sentat. episcopali iudicio. p. nuntia
tionis. egrue ferri sententiā iudicant.
Quāquā illi cū hec edocta fuerint. seu
mus huius nominis n. ē. iactura. qui
pudorē. nūquā habuisse. sacerdoti
phibet. & locū suū nec modico qui
dē. tēpore. custodisse. dilationem
dedimus. & decreuimus urm. debere
intra puincia cē. iudiciū. & cōgrega
re synodū ante diem kalendarū
nouembriū. ut si ad eē. uoluerit
p. sent. si cōfideat ad obiecta responde
at. si ad eē. neglexerit. dilationem
sententiē. de absentia n. lucratur.
Nā manifestū cōfiteri eū de crimine.

qui indulto & totiens delegato iudicio purgandi se occasione nutrit. Nihil enim int' e' utrum in presenti examine omnia que dicta sunt c'p'ent' cū ipsa quoque p'fessione pcurato totiens c'flet absentia. Nos aut' p' om' p'vincias litteras d'rigem' ne excusatione sibi ignoratio nisi obtendat ut ad p'vincia uenire cogat' & illic se c'fstituto p'sentare iudicio. Quic qd aut' u'ra caritas de hac causa duxerit decernendū cū ad nos relatū fuerit n'ra ut cōdecet necess'e est auctoritate firmetur. *Scilicet*

Ributuū ep'm q' cont' scōy cano num sanctiones. Strazburgensem eccliam inuasit. que ad scām synodū plit'as n'ras inu'tauim' & uenire c'tenens. nec uicariū suū misit. auctoritate sc'i petri. ego iohannes uicari' apl'ici ex p'cepto sc'e p'sentis synodi in iungendo uocam' iterū & p'cipim' q'ten' ad eccl'ia id' mai' mogontia iudic' tu am'etropolitano ep'o suo ad p'sentia uenerabilis Herigeri archiepi & c'fratrū suoy ueniat. sue in obediētie & pueritatis ibidē iusta ratione redditurus. Sin aut' neglegent' & hoc agere paruipenderit. abstineat

Scilicet

Primates illi & n' alii sint. Tonem. quā q' in nicena synodo sunt c'fstituti. Reliqui u' q' metropoles tenent sedes. archiepi uocant' & n' p'mates. salua in omib' apl'ice sedis dignitate. que

ei ab ipso d'no e' c'cessa. & postea ascis patribus roborata. *Scilicet*

Et neganda e' accusatis licentia criminandi. p'us quā se crimine quo p'munt exuerint. Quia n' e' credendū c'tra alios eoy confessioni. q' criminib' implicati sunt. nisi se prius p'ba uerint innocentes. Quō p'iculosa e' & admittere n' debet rei aduersus quē cūq' p'fessio. familiares u' & sponte c'fessi. atq' scelerib' irretiti. n' debent admitti. Nec hi q' he'eterna die. aut pendie. aut ante fuer' inimici. *Scilicet*

Et licet hec possint generalit' dicta sufficere. ut uel declinē errata. t' custodiam' catholica ab apl'is tam eoyq' successorib' nouim' c'fstituti. criminationes aduersus doctores n' debere suscipi. nec p'grina iudicia fieri. neq' quēquā alterius iudicis quā sui sententia debere c'fstringi. *Scilicet*

Accusationes aduersus doctore nemo suscipiat. q'a n' potest humano cōdempnari examine. quē d'suo iudicio reseruat. *Scilicet*

Vt nemo ep'm penes seculares arbitros accuset. sed apud sumos p'ma

Nullus ep's neq' p'cuili neq' p'fess' p'criminali causa. apud quēuis iudicē siue civilē siue militare p'ducatur. t' exhibeat'. Magist'rat' enī q' hoc iubere ausus fuerit. amissione cinguli cōdempnatione plectetur. *Scilicet*

Quotiens ep's sup certis accusat' criminib' si tales fuerint acc'f'ato

res qui iuste & canonicē recipi debeant. synodo l'etima in suo tēpore c'gregata. ab omib' canonicē audiat' q' sunt in p'vincia ep'is. Qd si legitimi n' fuerint accusatores. n' fatigēt ep's. quia sacerdotes ad sacrificandū uocari debent n' ad litigandū. nec illi q' throni d'i uocantur. prauoy hominū insidias debent turbari. sed libere x'po d'o famulari. *Scilicet*

Nullus ep's extra suā p'vincia ad iudiciū deuocet'. si uocato eo canonice in loco c'gruo. tēpore synodali ab omib' c'p'incialib' ep'is audiat'. quia cōcordē sup eū canonicēq' p'ferre debent sententiā. quia si hoc minorib' t'a clerici quā laici c'cessū e'. quāto magis de ep'is seruari c'uenit. Nā si ipse metropolitani aut iudices suspectos habuerit. aut infestos senserit. apud p'matē diocefos. aut apud romane sedis pontificē iudicetur. *Scilicet*

Om' ergo q' in recta fide suspecti sunt. in accusationē sacerdotū & eoy sup quoy fide n' hesitat'. minime recipiant'. & in testimonio dubii habeant'. Infirmari ergo oportet eoy uocē de quoy fide dubitat'. nec eis omnino c'credendū. q' recta fide ignorant. Que rendū e' ergo in iudicio. cui sit c'uersationis ac fidei q' accusat'. & si q' accusat'. quō hi q' n' sunt recte c'uersationis ac fidei. & quoy uita e' accusabilis. n' p'mittunt' eos accusare. nec quoy fidei uita. & libertas n' scit'. neq' uiles p'sone

in eoy recipiant' accusationē. Remandē u' sunt accusatoy enucleatim p'sone. Que sine scripto difficile. p'scriptum aut nūquā recipiant'. quia p'scriptum nullus accusari potest. si p'p'a uoce. & p'sente eo quē accusare uoluerit. suā quisq' agat accusationē. nec absente eo quē accusare uoluerit. quāquā accusator credat'. Similit' testes p' quā cūq' scripturā testimoniū n'dicant'. nec de alius causis t' negotiis testimoniu dicant. nisi de his que sub p'sentia eoy acta e' noscunt'. Accusatoris uero c' sanguinei aduersus eos testimoniū n'dicant'. nec eoy familiares. t' de domib' eoy p'deunt'. & si uoluerint. & in uita c'enserint. int' se parentes testificentur. & n' alios nec accusatores t' testes suspecti recipiant'. quia p'p'inq'uitatis & familiaritatis ac dominationis affectu ueritatē impedire solet. *Scilicet*

Infames aut e' eas p'sonas dicim'. que paliqua culpa. notant infamia. id' om' qui x'p'iane legis normā abiciunt. & statuta eccl'astica c'tēpnunt. Similit' fures. sacrilegos. & om' capitalib' criminib' irretitos. sepulchroy quoq' uiolatore. & apl'oy atq' successor' eoy religiosā scōy patrū statuta libent' uiolantes. & om' q' aduersus patres armantur. q' in omni mundo infamia notantur. Similit' & incestuosos. homicidas. p'uros. raptore. maleficos. ueneficos. ad ulteros. de bellis fugientes. & q' indigna sibi petunt loca tenere. aut facul

tates ecclesie abstrahunt iniuste. & qui
frs calumniant. aut accusant. & n̄ pro
bant. t̄ q̄ c̄tra innocentē p̄ncipū
animos ad iracundia p̄uocant. & om
nes anathematizatos. t̄ p̄ suis sceler
ibus ab ecclesia expulsos. & om̄s quos
ecclesiastice t̄ sc̄li leges infames p̄nū
tiant. nec seruos ante legitimam
libertate. nec poenitentes. nec dig
nos. nec eos q̄ curie deseruiunt. t̄ q̄
n̄ sunt integri corpore. aut sanā n̄ habent
mentē. t̄ intellectū. aut inobedientes
sc̄orū decretis existunt. Hi om̄s. nec ad sa
crof gradus debent. p̄uehi. nec isti. nec li
berti. neq̄ suspecti. neq̄ rectā fidē. t̄ dig
nā cōuersationē habentes. summōs sacer
dotes non possunt accusare. *sc̄ lxii.*

Si quis ep̄s ab illis accusatorib; q̄ re
cipiendi sunt. fuerit accusatus. post
quā ipse ab eis caritative cūent⁹ fuerit
ut ipsā causā emendet. & eā corrigere
noluert. n̄ oīm tunc ad sumos p̄ma
res causa ei canonice de ferat⁹. q̄ incon
gruo loco infra ipsam p̄uincia. tēpo
re cōgruo id autūnali t̄ estiuo cōciliū
regularit̄ cūocare debebunt. ita ut ab
om̄ib; eidē p̄uincie ep̄s. imbi audiat⁹.
Quo & ipse regularit̄ cūocatus. si eum
aut infirmitas aut alia grauis necessitas
n̄ detinuerit ad eē. debet. q̄a ultra p̄u
incie terminos. accusandi ante licentia
n̄ ē. quā audientia rogetur. Qd si quo
modo p̄sumptū fuerit. statuer
ut ante quā & p̄p̄us locus. & sua om̄a
ei legib; redintegrent⁹. nullaten⁹ aq̄

quā accusat⁹ aut criminet⁹. & nisi spon
te elegerit. cuiquā p̄talib; respondeat.
Sed postquā ut p̄fixū ē restitutus fue
rit. & sua om̄a ei legib; redintegrata
sunt. dispositis ordinatisq̄ suis. magnū
spaciū tractandi causā ei cēdat⁹. Et
postea si necesse fuerit. regularit̄ uo
catus ueniat ad causam. & si iuste iustu
fuerit. accusanti p̄positionib; susten
tatione. fratrum respondeat. Nulla
enī p̄mittit ratio. dū ad tempus eius
bona t̄ ecclesie atq̄ res ab emulis aut
adbuscūq̄ detinent⁹. ut aliqd illi obici
debeat. nec quicquā potest ei q̄modo
libet maiorū t̄ minorū obici. dū ecclesie
t̄ reb; aut potestatib; caret suis. *sc̄ lxiii.*

Si quis ab hodierna die & deinceps.
ep̄m p̄ter hui⁹ sc̄e sedis sententiā dāp
nare. aut appā pellere sede. p̄sumpse
rit. sciat se irreuerabili t̄ cōdāpnatū
tū. & p̄p̄o carere p̄petim honore. eosq̄
qui absq̄ hui⁹ sedis sententiā sunt eiecti
t̄ dāpnati. hui⁹ sc̄e sedis auctoritate.
sentote pristina recipere cōmunionē
& in p̄p̄is restitui sedib;. Quō & p̄p̄is
atēpore sc̄ilicet ap̄loz hęc sc̄e huic
sedi cēssa sunt. & postea in memorata
nicēna synodo p̄p̄t prauorū hominum
infestationes. atq̄ hereticorū p̄secutio
nes. & insidantiū molimina fratrū.
sunt cōcordit̄ ab om̄ib; roborata. ut ma
gis singulis uideant. ne talia audeant
perpetrare. *sc̄ lxiiii.*

Placuit ut accusatus t̄ iudicatus
ep̄s ac p̄uincialib; analiqua causa ep̄s.

licent̄ appellet & adeat aplice sedis
pontificē. qui aut p̄se aut p̄uicarios
suos. eius retractari negotiū p̄curet.
Et dū iterato iudicio pontifex causā
suā agit. nullus alius mei loco ponat
aut ordinet ep̄s. quō quāquā c̄p̄um
ciatib; ep̄s accusati causā pontificis
scrutari liceat. n̄ tam definire mēsul
to romano pontifice p̄missū ē. cū be
ato petro ap̄lo n̄ ab alio quā ab ipso
dictū sit dño. quēcūq̄ ligaueris sup
terra. erunt ligata & in celis. & quēcūq̄
solueris sup terra. erunt solu
ta & in celis. *sc̄ lxv.*

Per scripta enī nullius accusatio
accusatore. & eo q̄ accusat⁹ absentib;
suscipiat⁹. s̄ p̄pria uoce. si legitima
& cōdigna accusatoris p̄sona fuerit.
p̄sente uidelicet eo quē accusare
desiderat. quia nullus absens aut
accusari potest. aut accusare. Nul
lus tam p̄fati ordinis uir accusari
potest. aut respondere suis accu
satorib; debet. p̄usquā regularit̄
a suo p̄mate uocat⁹ sit. locūq̄ de
fendendi. aut inquirendi accipiat.
ad abluenda crimina. *sc̄ lxvi.*

Si que uī cause. difficiliore sūt
uos or̄te fuerint. adhū sc̄e sedis
apicē. eas quasi ad caput referte.
ut aplico terminent iudicio. q̄a
sic dñm uelle. ab eoq̄ ita cōstitutū ē.
ante dictis testimoniis declarat⁹.
Hec & aplica sedes. cardo & caput
ut factū ē ad dño & n̄ ab alio ē cōsti

tuta. Et sicut cardine ostiū regit⁹. sic
hui⁹ sc̄e sedis auctoritate. om̄s eccle
siā disponente. regunt⁹. *sc̄ lxvii.*

Quā om̄s appellare. si necesse fu
erit. & ei fulciri auxilio oportet.
Nā ut nostis. synodū sine ei aucto
ritate fieri n̄ ē canonicū. nec ep̄s nisi
in legitima synodo. & suo tēpore.
aplica uocatione cōgregata. definite
dāpnari potest. neq̄ ulla unquā cōci
lia rata legunt⁹. que n̄ sunt fulta
aplica auctoritate. *sc̄ lxviii.*

Quē inducis uī ep̄orū sup quib; c̄
sultatis. diuersas apatrib; regulas
inuenim⁹ institutas. Quidā enī ad re
pellenda imperitorū machinamenta.
& suas p̄parandas responsiones. & tes
tes cōfirmandos. & cōcilia ep̄orū. atq̄
amicorū querenda. annū. & vi. men
ses mandauer⁹ cēdi. quidā aut an
nū. in q̄ plurimi cōcordant. Olinus
uī quā vi menses n̄ reperi. quia &
laicis hęc indulta sunt. Quanto
magis dñi sacerdotib;. Nā & an̄tis
ante cessorib;. atq̄ reliquis sc̄is pa
trib; multotiens inhibitu ē. neq̄s
dñi sacerdotes detractionib; n̄ extra
dice caritatis platis uexet. Quiescente.
inquiunt. & nolite p̄sequi eos qui
dō p̄fecte ministrant. quorū orationib;
& terrena bella sedantur. & receden
tiū angelorū pellunt incursum. q̄q̄
om̄s demones correptores. precum
assiduitate cōfundunt. Inducie. nāq̄
n̄ sub angusto tēpore. s̄ sub longo

spacio cedende sunt. ut accusati se p
parare. & uniuersos comunicatores in
punitis positos euenire. & testes p
parare. atq; ctra insidiatores se pleni
ter armare ualeant. Iudices eni tales
& accusatores ee debent. qui omi care
ant suspicionem. & ex radice caritatis
sua desiderant pmere sententia. *Scilicet*

De quod uuldeo & centuriensi
quo aduersarius ipsius cuse petisset in
troducui ad celiu nrm. interrogatus
utru cu eo uellet apud epos experiri.
pmo pmiserat. & alia die respondit hoc
sibi n placere. atq; discessit. placuit
omib; epis. ut nullus eide qd uuldeo
comunicet. donec causa ei quale po
tuerit tmini sumat. Na adimi ei
episcopatu ante qua cause ei exi
appareret. nulli xpiano uideri iu
re potuisset. *Scilicet*

Quando mala que penitentie
fletu purganda sunt augent excel
sib; ita maior e delinquentib; adhi
benda correctio. ut & ipsi facin suu
pena salte uindicante cognoscant.
& alios ab imitatis ecclesiastice tuitio
nis timor inhibeat. Dilectissimi itaq;
lator psentiu nemefion ad nos ue
niens indicauit. sicut & gestoz ex
emplaria que hic detulit ctime
bant. paulu do clauene ciuitatis
epm. inter alia mala incorporali
crimine lapsu. asuis fuisse cleri
cis accusatu. atq; habita cogniti
one. na qd sine dolore dicere n

possum claruisse. atq; insup p quam
cunctus e. & ia libellu illu inq; ea de
quib; accusat fuerat uera ee ccessus
e obtulisse. Qua de re sententia illu
episcopali depositu. & se ei loco cu
fraternitatis ure c sensu ee epm or
dinatu. s; nunc eundem paulu cu aux
ilio setaru iudicu uementem. episco
pu more pdonis ingressu. ablatisq;
uolent reb; ecclie ab eo se pectum. &
ad summa iniuria ac necesse pene pdu
tu. Et quo tante nequitiie prauitas.
nec dissimulanda nec leuit agenda e.
fraternitas uia hec omia diligent curret
addiscere. Et sita se ut edocti sumi
ueritas habet. pdictu paulu districta
faciat executione. copelli. ut quecuq;
abstulit. omi mora uel excusatione
cessante. restituat. Si v; nihil ecclie.
sed ppriū se dixerit abstulisse. quauis
grauē & iniquū fuit. ut n auobis t
metropolitano ei hoc peteret. sed
ausu temerario manu psumeret ag
re. ueritatem siquid ppriū tulit. sub
fraternitatis ure debet examinatio
ne c stare si uerū e. Sed & illud di
ligent querendu e. si qd male de
reb; ecclie dilapidauit. t qd ne abstu
lit. hoc reformare. ac satis facere.
modis omib; copellat. Si aut differ
re teptauerit. quousq; omne qd
dilapidauit t de substantia tulit ec
clesie restituat. in monasterio mit
tendus e. ut salte coactus reddat.
qd male auferre n timuit. qd si for

te qd n credimus. p depositione sua
inuerecundu ac mente pueria aliqd
de episcopatu loqui. atq; rursus ad
hoc qualibet adspirare psuptione
teptauerit. fraternitatis ure se con
tra inpbitate ipsius omno uigor
accendat. atq; dominici corporis &
sanguinis comunione puatu. inmo
nasteriu eu usq; addie obitu sui ad
agendu curret penitentie retruden
du. quatenus ppernati sceleris macu
las. dignis discedat fletib; emdare.
quas magis in interitu anime sue
nequit augere desiderat. Sup scrip
tus aut dilectissim; fr nrm nemefion
in suo loco & episcopatu officio. pcul
dubio reformet. & ne denuo hac de
re inquietudine ac molestia patia
tur. sollicitos uos ee necesse e. Quia
hoc n solu ad huius munitione. ueru
& ia ad alioz cstat emdatione pfi
cere. ut prauoz hominu psuptione.
nil decetero ctra sacroz canonu sta
tuta. uel ecclasticā disciplinā ullo
modo habeat ad teptare. *Scilicet*

Talia cogitantes sci apti eozq;
successores spu di repleti. malos ho
mines pudentes. & simplices cside
rantes. aut nūqua uoluerunt esse.
accusatione sacerdotu. ne amali
potuissent eueri aut sumoueri.
quia si hoc facile ccederet. ascetari
b; & malis hominib; aut nullis. aut
in xppauici remanerent. quo semp
fuit & e. & qd penus e. nimis iugret.

ut mali bonos csequant. & carnales spiri
tales infestent. Idcirco ut pdictu e. statu
er ne accusarent. aut si alit fieri n pos
set. pdifficilis fieret eoz accusatio. &
a quib; ut sup dictu e. npsumeret. neq;
apprius sedib; aut ecclis epi eicerent.
Scilicet Si epus expulsus. ausus e ingredi ci
uitate. qua repulsus e. t exire de loco in
quo degere iussus e. iubem eu in mo
nasterio in alia puincia cstituito tradi.
ut q in sacerdotio peccauit. degen
in monasterio corrigatur. *Scilicet*
Epo n licere. pse alteru successore
rem sibi cstituere. licet ad exitu uite
pueniat. Qd si tale aliqd factu fuerit.
irritu e. huiusmodi cstitutu. Seruet
aut ius ecclasticu id ctinens oport
tere n alit fieri. nisi cu synodo. &
iudicio epoz. q post obitu quiescen
tis. potestate habent eu qui digni
extiterit. pmouere. *Scilicet*

Vt nullus uiuente epo alius sup
ponat. aut sup ordinet epus. nisi for si
tan in ei locu. que capitalis culpa de
ne uitae alui in loco suo constituere.
successore. Siq; aut hoc usurpare te
ptauerit. talis constitutio irrita erit.
Non q alit fieri oportet. nisi cu confi
lio & iudicio eporu. qui post exitu
pcessoris. potestate habent dignum

Scripsit mihi dilectio J. eligere. *Scilicet*
tua me reuerentissimo frimeo io
hanni prime iustitiane epo. p gri
tudine capiti sua patitur epm pre